

NOVA * REPERTA.

Geschiedenis van de Vroegmoderne Tijd Inleidend college

*America. ²Lapis polaris. ³Lyubas
Anata pulchra. ⁴Impruni volumina.
⁵Rattisq. uisq. milito. hora ferreus.*

*⁶Hyacun. ⁷Ab igne stilla. ⁸Ella serica.
⁹Staphag. prisco operta cuncta Jaculo.*

*ALOYSIO ALAMANNIO FLOR.^{RO}
I. STRAD. INVENT. DD.*

Lesgever

René Vermeir

Vakgroep Geschiedenis

Ufo Sint-Pietersnieuwstraat, derde verdieping (130.019)

Rene.Vermeir@UGent.be

Plaats en tijdstip van de lessen?

Geen fysieke les in het academiejaar 2020-2021, maar vooraf opgenomen colleges, online ten laatste op woensdagochtend.

Aantal lessen?

Er zijn in totaal twaalf lesweken, er zijn dus twaalf lessen.

Aanbod video's?

Omwille van de bestandsgrootte wordt elke videoles opgesplitst in een deel "a" en een deel "b"

Plaats en tijdstip van de lessen?

Uw lesgever is geen regisseur, noch een acteur, maar we doen ons best.

Handboek

R. Vermeir e.a. *Een inleiding tot de geschiedenis van de Vroegmoderne Tijd*. Wommelgem, Van In, 2012 (tweede, herwerkte uitgave). In de boekhandel, en via het VGK. Waarom verschillende auteurs?

Inhoud

Overzicht voornaamste politieke, intellectuele, sociaal- economische en religieuze ontwikkelingen in Europa, met aandacht voor de Europese overzeese expansie en de gevolgen hiervan.

- > Nadruk tijdens de lessen vnl. 16e en 17e eeuw
- > Lessen en verhouding tot handboek? Deels zelfstudie!
- > Examen?

Leerstof

De online lessen, PP's met de toelichting op Ufora, en het volledige handboek, behoudens pp. 164-167 en de lijstjes vanaf p. 301.

Relevantie voor onze wereld vandaag?

De geschiedenis is nooit geschiedenis ...

2. CHRONOLOGIE ?

Na Middeleeuwen, voor Moderne en Hedendaagse Tijd

Hedendaagse didactische onderverdeling (overgangen!)

Medium tempus afgelopen

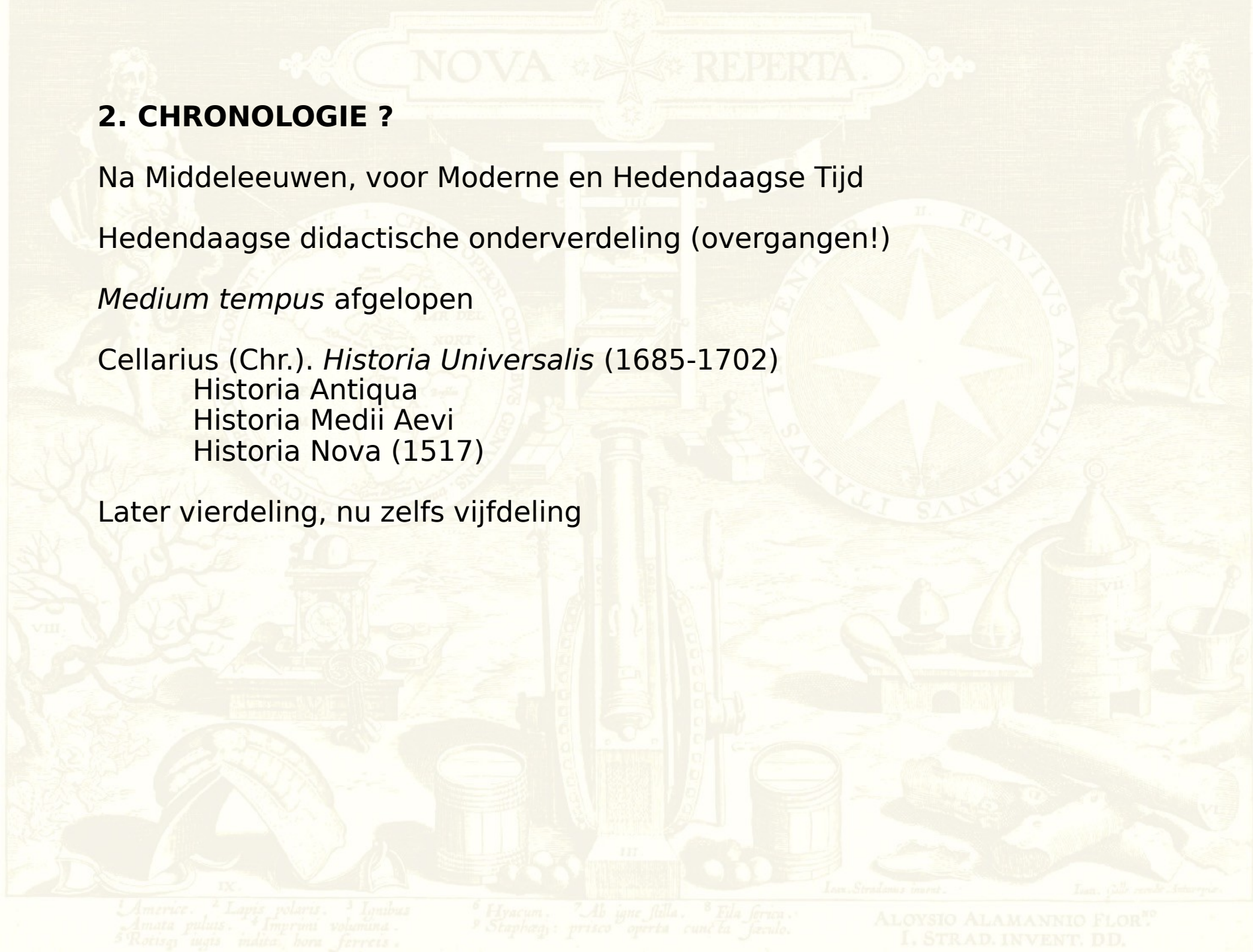
Cellarius (Chr.). *Historia Universalis* (1685-1702)

Historia Antiqua

Historia Medii Aevi

Historia Nova (1517)

Later vierdeling, nu zelfs vijfdeling

America. ² *Lapis polaris.* ³ *Lyubas*
⁴ *Anata pul.* ⁵ *Imprui volumina.*
⁶ *Ratissq. nris milito. hora ferreus.*

⁶ *Hyacun.* ⁷ *Ab igne stilla.* ⁸ *Ella serica.*
⁹ *Staphag. prisco operta cuncta Jaculo.*

ALYSIO ALAMANNIO FLOR.^{RO}
 I. STRAD. INVENT. DD.

3. OVERGANG ME NAAR VMT (Europese ruimte)

A. Als gevolg van langlopende processen (sinds ca. jaar 1.000)

[wisselwerking]

- * landbouwproductie, overschotten (afhankelijkheid natuur!)
- * bevolkingsaanwas, ontstaan steden en opkomst handel
- * ontstaan van staten geleid door vorsten; ontstaan bestuurlijke structuren

B. Als gevolg van versnellende ontwikkelingen (vanaf ca. medio 15e eeuw)

[wisselwerking]

- * B.1 Overzeese expansie
- * B.2 Staatkundige ontwikkelingen
- * B.3 Culturele, intellectuele, religieuze ontwikkelingen
- * B.4 Technische innovaties: militaire revolutie, drukkunst ...

B.1 Overzeese expansie

*Americæ. 2 Lapis polaris. 3 Lynbas
Amata pulchra. 4 Impræni volumina.
5 Ratisq; aquis mltis, hora ferretis.*

*6 Hyacin. 7 Ab igne stilla. 8 Fila serica.
9 Staphag; prisco operta cuncta seculo.*

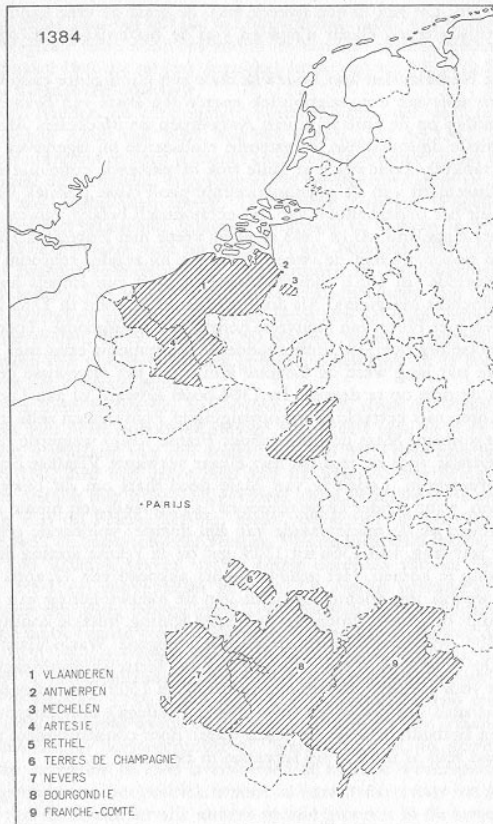
ALOYSIO ALAMANNIO FLOR.^{RO}
I: STRAD. INVENT. DD.

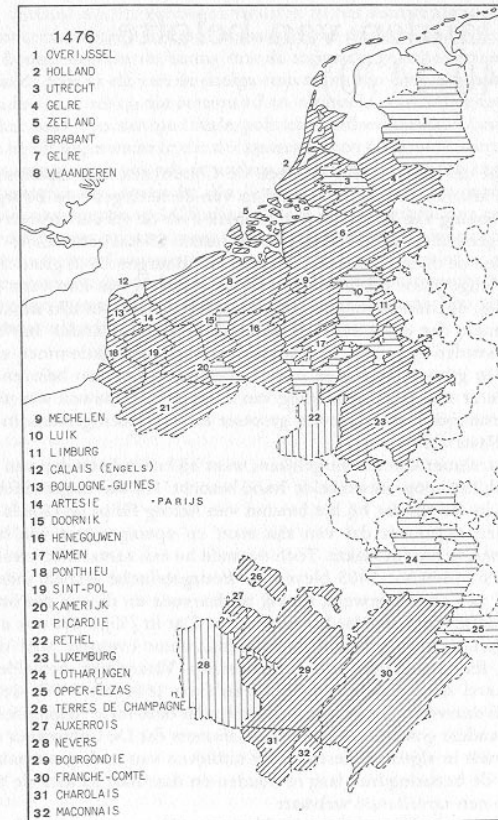
B.2 Staatkundige ontwikkelingen

-> Nederlanden, Frankrijk, Engeland, Heilig Roomse Rijk, Iberisch Schiereiland ...

-> vaak consolidatie na lange conflicten: Honderdjarige Oorlog, Rozenoorlogen ...

▨ Bezittingen van hertog Filips de Stoute

▨ Bezittingen van hertog Karel de Stoute

▨ Bezittingen van graaf Jan van Etampes

▨ Invloedsgebieden van hertog Karel de Stoute

B.3 Culturele, intellectuele, religieuze ontwikkelingen

The Church Contrasted Satirical woodcuts as well as the printed word attacked conditions in the church. Here the attitude of Christ toward money changers is contrasted with the mercenary spirit of the sixteenth-century papacy; Christ drove them from the temple, but the pope kept careful records of revenues owed to the church. (Source: The Pierpont Morgan Library)

IX.
*America. 2 Lapis polaris. 3 Lynbas
 Anata pul. 4 Improni volumina.
 5 Ratisq. vna milito. bona ferretis.*

*6 Hyacin. 7 Ab igne stilla. 8 Fila serica.
 9 Staphag. prisco operta cuncta Jaculo.*

ALOYSIO ALAMANNIO FLOR.^{RO}
 I; STRAD. INVENT. DD.

B.4 Technische innovaties (vb. "Militaire Revolutie")

¹ America. ² Lapis polaris. ³ Lynbas
⁴ Amata pul. ⁵ Impruni volumina.
⁶ Rotasq. nris milito. hora ferreis.

⁷ Hyacin. ⁸ Ab igne stilla. ⁹ Fila serica.
¹⁰ Staphag. prisco operta cuncta Jaculo.

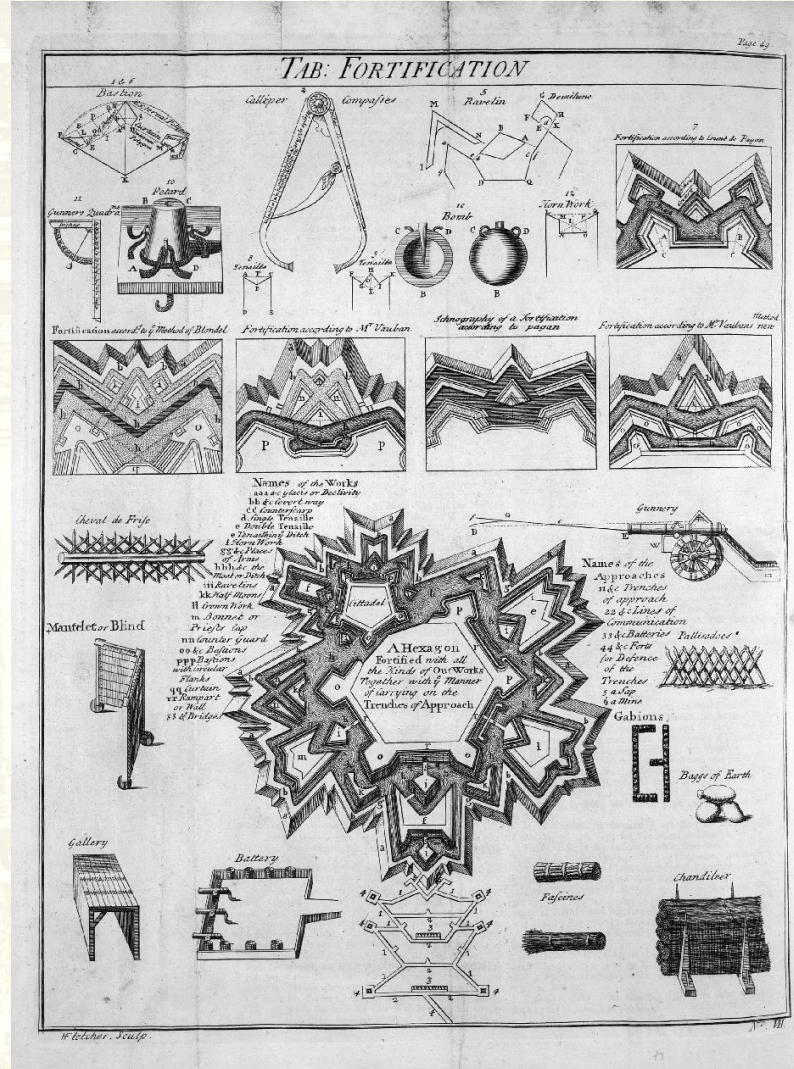
Icon. Stradani inart.

Icon. J. B. de Stradano.

ALOYSIO ALAMANNIO FLOR.^{RO}
 I. STRAD. INVENT. DD.

NOVA REPERTA.

1^a America. 2^a Lapis polaris. 3^a Lyubas
 4^a Amata pulchra. 5^a Impruni volumina.
 6^a Ratisa nigra vulgata. 7^a bona ferretis.

8^a Hyacin. 9^a Ab igne filla. 10^a Fila ferrea.
 11^a Staphag: prisco operta cum la faculo.

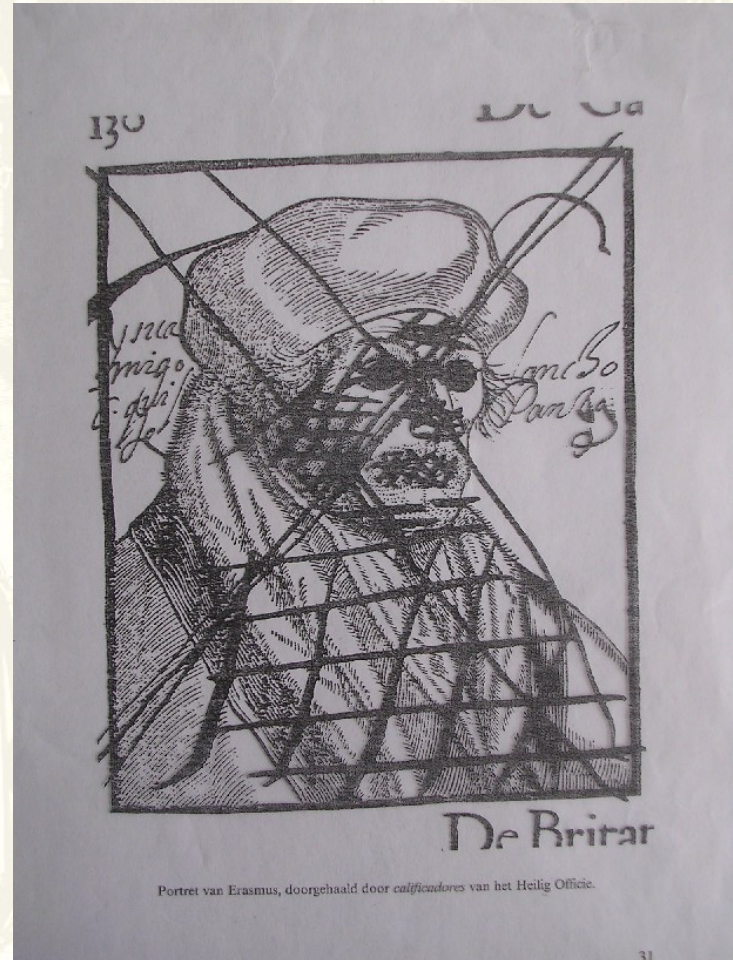
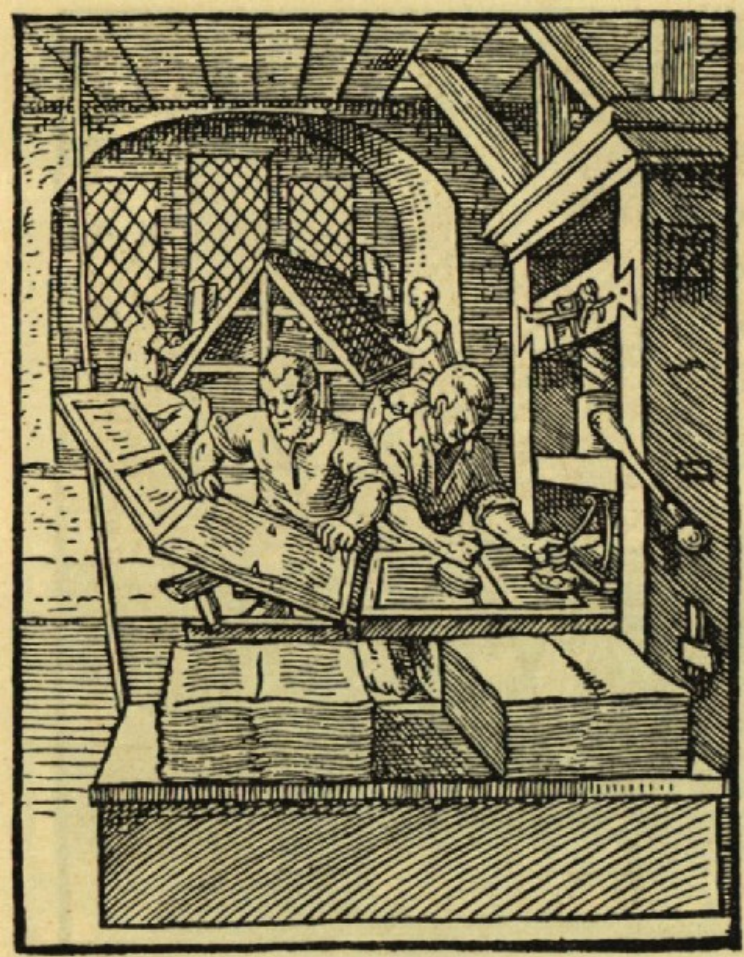
12^a Lina Stradana inveni.

13^a Lina pul. vulgata. 14^a Stradana.

ALOYSIO ALAMANNIO FLOR.^{RO}
 STRAD. INVENT. DD.

B.4 Technische innovaties (vb. drukkunst)

Portret van Erasmus, doorgehaald door calificadores van het Heilig Officie.

*America. 2 Lapis polaris. 3 Lynbas
Anata pul. 4 Improni volumina.
5 Rotasq; una milito, hora ferretis.*

*6 Hyacin. 7 Ab igne stilla. 8 Fila serica.
9 Staphag; prisca operta cuncta Jaculo.*

Luc. Stralmanus inuit.

Luc. jill. vnde. Scherpa.

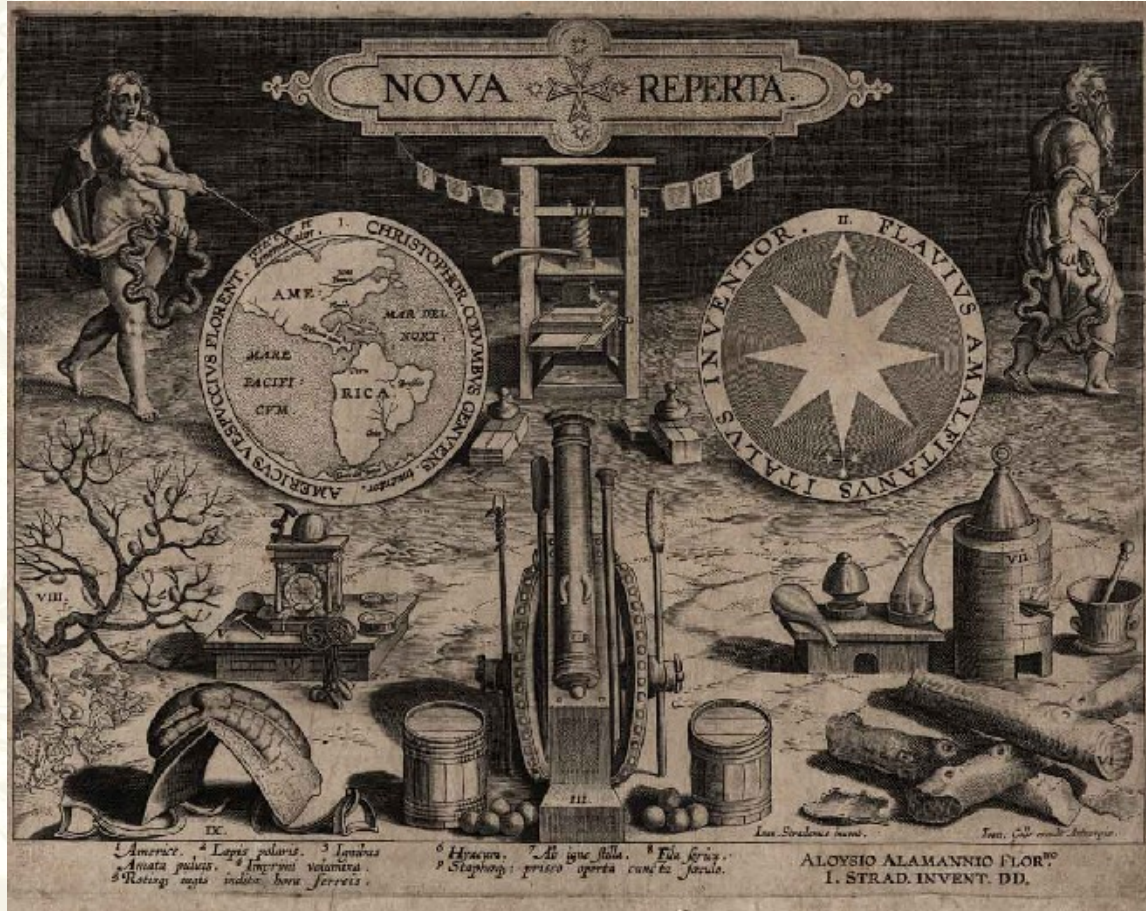
ALOYSIO ALAMANNIO FLOR.^{RO}
I. STRAD. INVENT. DD.

NOVA REPERTA.

□ Interdependentie van al deze factoren: "Nieuwe Tijd"

Joannes Stradanus (1523-1605), *Nova Reperta* (titelpagina)

1. America. 2. Lapis polaris. 3. Lyubas.
4. Amata pulvis. 5. Impromi volumina.
6. Hyacin. 7. Ab igne stilla. 8. Fila serica.
9. Staphag. prisca aperta cuncta ferula.

6. Hyacin. 7. Ab igne stilla. 8. Fila serica.
9. Staphag. prisca aperta cuncta ferula.

ALOYSIO ALAMANNIO FLOR.
I. STRAD. INVENT. DD.

Icon. Stradonus inuent.
Plaster. Galle. fol.

AMERICA.

American Americus retexit, Somel vocavit inde semper excitam.

1 Americus. 2 Lapis polaris. 3 Lynbas
4 Amata pul. 5 Improni volumina.
6 Rotasq. vna. milito. hora ferretis.

7 Hyacin. 8 Ab igne stilla. 9 Fila serica.
10 Staphy. prisco operta cuncta seculo.

Icon. Stradonus inuent. Icon. Galle. vna. fol.

ALOYSIO ALAMANNIO FLOR.
I. STRAD. INVENT. DD.

4. OVERGANG VMT NAAR MHT

Versnellingsmomenten (vanaf medio 18e eeuw)

- * nieuwe staatsopvatting (Locke, Montesquieu), volkssoevereiniteit
- * sociaal-economische ontwikkelingen (burgerij)
- * politieke revoluties (1776, 1789)
- * technische innovaties, mechanisering (eerste industriële revolutie)

*America. 2 Lapis polaris. 3 Lyubas.
4 Anata pulchra. 5 Impruni volumina.
6 Ratisq. nris. milito. hora ferreus.*

*7 Hyacin. 8 Ab igne stilla. 9 Eila serica.
10 Staphag. prisco operta cuncta Jaculo.*

*ALOYSIO ALAMANNIO FLOR.^{RO}
I. STRAD. INVENT. DD.*

NOVA * REPERTA.

5. NAAM?

Algemeen

- histoire moderne
- historia moderna
- Geschichte der frühen Neuzeit
- early modern history

België en Nederland

- moderne geschiedenis
- nieuwe geschiedenis
- **vroegmoderne geschiedenis**

*Americæ. ²Lapis polaris. ³Lyubas.
Anata pulchra. ⁴Impruni volumina.
⁵Ratisq; nris milito, hora ferreus.*

*⁶Hyacin. ⁷Ab igne stilla. ⁸Eyla serica.
⁹Staphag; prisco operta cuncta seculo.*

ALOYSIO ALAMANNIO FLOR.^{RO}
I. STRAD. INVENT. DD.